

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 2CoPr/4/2020
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8218200218
Dátum vydania rozhodnutia: 14. 07. 2021
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Mariana Muránska
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2021:8218200218.2

Uznesenie

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Mariany Muránskej a sudcov JUDr. Evy Šofrankovej a JUDr. Martina Barana, v právnej veci v právnej veci žalobcu UNIQA Management Services, s. r. o., so sídlom Evropská 810/136, Praha 6 - Vokovice, 160 00, Česká republika, organizačná zložka UNIQA Management Services s. r. o., Slovensko, so sídlom Krasovského 3986/15, Bratislava - mestská časť Petržalka, 851 01, IČO: 50 008 056, zastúpeného SOUKENÍK - ŠTRBKA, s. r. o., so sídlom Bratislava - Staré Mesto, Šoltésovej 14, IČO: 36 862 711, proti žalovanému Y. D., nar. XX.XX.XXXX, bytom A., B. X, zastúpenému JUDr. Ladislavom Riedlom, advokátom so sídlom v Prešove, Konštantínova 3308/6, IČO: 50 490 044, o zaplatenie 4.160,13 eur s prísl., o odvolaní žalovaného proti rozsudku Okresného súdu Poprad zo dňa 26.05.2020, č. k. 20Cpr/5/2019 - 272 jednohlasne takto

rozhodol:

Zrušuje rozsudok a vracia vec súdu I. inštancie na ďalšie konanie.

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie žalovanému uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 4.160,13 eur do 3 dní od právoplatnosti rozsudku. Vyslovil, že žalobca má voči žalovanému právo na náhradu trov konania v rozsahu 100 %, o výške ktorých sa rozhodne samostatným uznesením.

2. Vykonaným dokazovaním súd prvej inštancie zistil, že strany sporu uzavreli zmluvu, v zmysle ktorej sa žalovaný zaviazal pre žalobcu vykonávať činnosť a žalobca sa zaviazal žalovanému za predmetnú obchodnú službu zaplatiť províziu podľa Zmluvy a v súlade Províznymi podmienkami, ktoré tvoria prílohu Zmluvy. Druhy provízie, jej výška, podmienky vzniku a zániku nároku a spôsob úhrady, ako aj ďalšie podrobnosti týkajúce sa provízií za uzatváranie produktových zmlúv, sú uvedené v Provízných podmienkach. Žalobca za uvedenú činnosť priebežne uhrádzal žalovanému jednotlivé provízie. Nárok na vyplatenú províziu však podľa zmluvy zaniká, a to v prípade splnenia rozvázovacej podmienky uvedenej pre príslušnú províziu vyplácanú za produktovú zmluvu v súlade s províznymi podmienkami. Preto podľa súdu prvej inštancie došlo k zániku nároku na výplatu provízie, žalobca vyzval žalovaného na úhradu žalovanej sumy, ktorá je aj predmetom sporu. Žalobca preukázal, že provízie boli žalovanému uhradené. Pokiaľ bola splnená rozvázovacia podmienka dohodnutá v čl. IV. bod 6 Provízných podmienok, vznikol žalobcovi nárok požadovať vrátenie vyplatených provízií, či ich častí a súčasne žalovanému vznikla povinnosť tieto provízie alebo ich časť vrátiť. Neobstojí podľa súdu prvej inštancie stanovisko žalovaného, že nárok na províziu vznikol už obstaraním záležitosti. Poukázal na § 263 ods. 1 Obchodného zákonníka, v ktorom je uvedený taxatívny výpočet ustanovení týkajúcich sa záväzkov, od ktorých sa zmluvné strany nemôžu odchýliť, zmluva o sprostredkovaní je v Obchodnom zákonníku uvedená v ustanoveniach § 642 až § 651, ustanovenia upravujúce zmluvu o sprostredkovaní sa v taxatívnom výpočte § 263 ods. 1 Obchodného zákonníka nenachádzajú, a teda strany sa od nich môžu odlíšiť, čomu korešponduje aj úprava realizovaná v týchto zmluvách a Províznom poriadku. Súd prvej inštancie poukázal na záverečné vyúčtovanie, ktoré vypracoval žalobca, súd prvej inštancie sa s

ním bez ďalšieho stotožnil, žalobe vyhovel a o trovách konania strán sporu rozhodol podľa § 255 a nasl. CSP.

3. Proti tomuto rozsudku podal včas odvolanie žalovaný, ktorý navrhol rozsudok zmeniť tak, aby žaloba bola zamietnutá. Má za to, že súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam a jeho rozhodnutie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. Poukazuje na to, že zmluva o finančnom sprostredkovaní vo všetkých predložených trov zneniach bola uzatvorená podľa § 269 ods. 2 Obchodného zákonníka. Predmetné zmluvy svojim obsahom zodpovedajú definícií Zmluvy o obchodnom zastúpení, keďže jeho činnosťou dochádzalo k uzatváraniu zmlúv s vopred neurčeným okruhom klientov s cieľom uzavretia vopred neurčeného počtu obchodov vymedzených druhovo. Čo sa týka tvrdenia, že došlo k ukončeniu viacerých poisťných zmlúv a vznikol nárok na vrátenie provízie, žalobca bol povinný zdokladovať za akých okolností sa tak stalo, inak mu nemôže pripísať zodpovednosť za tieto ukončenia. Ďalej tvrdí, že o tom, že pokiaľ ukončím Zmluvu o finančnom sprostredkovaní do dvoch rokov, musím adaptačnú províziu vrátiť žalovaný vôbec nevedel, pri podpise zmluvy nevidel žiadne provízne podmienky ani prílohy, o ktorých sa píše v žalobe. Na konci zmluvy o finančnom sprostredkovaní je síce spomenutá príloha - vnútorné predpisy, ale ide o tak neurčito pomenované písomnosti, že sa môže jednať o čokoľvek v neobmedzenom množstve. Aj konajúci sudca vyslovil pochybnosti nad záväznosťou minimálne Prílohy pojednávajúcej o adaptačnej provízii, keďže sa jedná o prezentáciu zo Stretnutia regionálnych riaditeľov, F. F. 07.05.2013. Podľa žalovaného nárok na vyplatenie provízie vznikol momentom obstarania príležitosti na uzavretie obchodov, ktoré aj reálne uzavreté boli. Preto nárok na vrátenie vyplatenej provízie nezodpovedá predmetu takto dohodnutej činnosti. Nesúhlasí s vrátením tzv. adaptačnej provízie, keďže zakladá právo žalobcu na požadovanie vrátenia vyplatených provízií bez nadväznosti na jeho konanie, čo sa uzavretých obchodov týka. Navyše povinnosť vrátiť adaptačnú províziu mu známa nebola. Poukazuje tiež na motivačnú províziu definovanú v čl. IV., ako odmenu za vykonávanie obchodnej činnosti, ak sprostredkovateľ riadne a včas plní všetky povinnosti súvisiace s vykonávaním obchodnej služby. Tvrdí, že na jej vyplatenie mu vznikol nárok za vykonanú činnosť a jej vrátenie naviazané iba na dobu zotrvania v zmluvnom vzťahu so žalobcom je podmienkou v neprospech obchodného zástupcu. Na základe týchto dôvodov navrhol podanému odvolaniu vyhovieť.

4. K odvolaniu sa vyjadril žalovaný, ktorý navrhol rozsudok súdu prvej inštancie potvrdiť ako vecne správny. Zdôrazňuje, že žalobca má v Zmluve, ako aj vo vnútorných predpisoch jasne a zrozumiteľne špecifikované podmienky zániku nároku na ponechanie si tej-ktorej provízie. Žalovaný sa snaží vyvolať dojem spočívajúci v tom, že podmienky nároku na vrátenie akéhokoľvek druhu provízie nebolo stranami dohodnuté. Žalovaný bol v postavení podnikateľa podľa osobitného zákona, ktorým je zákon č. 186/2009 Z. z., je zodpovedný za vlastné konanie, vystavuje sa podnikateľskému riziku a v prípade, že by o niektorých ním namietaných podmienkach nemal vedomosť (žalobca však trvá na tom, že o nich žalovaný vedel), nemal vstúpiť do obchodnoprávneho záväzku. Podpisom v Zmluve o finančnom sprostredkovaní žalovaný potvrdil, že sa oboznámili s vnútornými predpismi a podmienkami v nich dojednanými.

5. Odvolací súd preskúmal napadnutý rozsudok v zmysle zásad vyjadrených v § 379 a nasl. zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku (ďalej len CSP), spolu s konaním, ktoré jeho vydaniu predchádzalo, vec prejednal bez nariadenia pojednávania (§ 385 CSP) a zistil, že nie sú dané podmienky pre potvrdenie ani pre zmenu preskúmaného rozhodnutia, ktoré je nepreskúmateľné pre nedostatok dôvodov, keď zároveň sa súd prvej inštancie nezaoberal všetkými okolnosťami podstatnými pre správne rozhodnutie o veci.

6. V odvolacom konaní z dispozičnej zásady vyplýva, že odvolací súd vec prejedná v medziach, v ktorých sa odvolateľ domáha prieskumu. Určením rozsahu napadnutia rozhodnutia súdu prvej inštancie odvolateľ nielen vymedzuje to, ohľadom akých výrokov u rozhodnutia súdu prvej inštancie nastal suspenzívny účinok odvolania, ale súčasne stanoví medze, v ktorých je odvolací súd oprávnený a povinný rozhodnutie súdu prvej inštancie preskúmať.

7. Ako je zrejmé z vykonaného dokazovania, vo vzťahu medzi stranami sporu bola po prvýkrát uzatvorená Zmluva o finančnom sprostredkovaní pre pozíciu viazaný finančný agent - finančný sprostredkovateľ dňa 04.02.2013, v poradí druhá takto označená zmluva bola uzatvorená dňa

01.01.2014 a napokon tretia zmluva o finančnom sprostredkovaní pre pozíciu viazaný finančný agent bola stranami konania uzatvorená dňa 01.03.2014.

8. Podaním z 23.05.2014 doručeným žalobcovi dňa 03.06.2014, žalovaný požiadal o zrušenie zápisu v registri, podregister poistenia alebo zaistenia, zoznam viazaných finančných agentov, ktorý je vedený Národnou bankou Slovenska, žalobca túto žiadosť akceptoval a oznámil, že zmluvný vzťah medzi účastníkmi pre pozíciu viazaný finančný agent - finančný sprostredkovateľ bola ukončená ku dňu 03.06.2014.

9. Ust. § § 269 ods. 1 Obchodného zákonníka ukladá povinnosť posúdiť zmluvy ako zmluvné typy upravené v hlave II. Obchodného zákonníka, ak obsah práv a povinností dohodnutý zmluvnými stranami zahŕňa podstatné znaky niektorého zo zmluvných typov. Pojmové znaky zmluvného typu sú označené ako podstatné časti zmluvy a predstavujú základne kvalifikačné kritérium pre posúdenie, či konkrétnu zmluvu možno považovať za zmluvný typ upravený Obchodným zákonníkom. Na základe uvedeného je možné medzi zmluvnými stranami uzatvoriť zmluvu, ktorá je zmluvným typom upraveným v Obchodnom zákonníku alebo môže byť uzatvorená podľa iného právneho predpisu, prípadne sa môže jednať o zmluvu nepomenovanú. To znamená, že dohoda o podstatných častiach zmluvy nie je nevyhnutná na platnosť zmluvy, vyžaduje sa však ako kvalifikačné kritérium zmluvného typu.

10. Súd prvej inštancie je povinný posúdiť jednoznačným spôsobom, aký typ zmluvy bol uzatvorený medzi stranami sporu, a to s ohľadom na obsah zmlúv vyššie spomínaných, ktoré účastníci týchto právnych úkonov uzatvorili. Medzi stranami pritom nie je sporné, že tieto právne úkony spĺňajú klasifikačné kritérium pre posúdenie zmlúv ako zmluvných typov upravených Obchodným zákonníkom.

11. Odvolací súd sa však stotožnil s námietkou žalovaného v zmysle tom, že súd prvej inštancie sa nedostatočne zaoberal jednotlivými žalobcovými nárokmi uplatnenými v žalobe. Zo žaloby vyplýva, že žalobca žiada vrátiť alikvotnú časť vyplatených provízií z dôvodu, že došlo k ukončeniu poisťných zmlúv z dôvodu neplatenia poisťného, resp. výpovede zmluvy a zároveň si uplatnil aj právo na vrátenie vyplatenej adaptačnej provízie v sume 1.800,- eur, keďže žalovaný nezotrval v zmluvnom vzťahu po dobu dvoch rokov od uzatvorenia zmluvy, ako aj vrátenie motivačnej provízie (akcie/súťaže) vo výške 600,- eur. Nie je pritom zrejmé, či proti takto žiadaným sumám žalobca započítal vo vzťahu k žalovanému pohľadávku plynúcu z garančného fondu a z čoho teda má pozostávať žiadaná suma 4.160,13 eur. Súd prvej inštancie v odôvodnení neuvádza, že ide o dva samostatné nároky žalobcu uplatnené jednou žalobou, v dôsledku čoho sa ani nevysporiadal s charakterom jednotlivých práv a ich právnym posúdením.

12. Čo sa týka tzv. ziskateľných provízií, javí sa, že tieto je potrebné posúdiť podľa § 659 - § 662 Obchodného zákonníka, keďže sa jedná o odmenu za činnosť obchodného zástupcu pre zastúpeného. Ust. § 662 Obchodného zákonníka upravujúce podmienky zániku nároku na províziu bolo do Obchodného zákonníka zavedené zákonom č. 500/2001 Z.z., ktorým implementoval do slovenského právneho poriadku obsah Smernice Rady č. 86/653/EHS o koordinácii zákonov členských štátov, týkajúcich sa samostatných obchodných zástupcov, pričom ust. § 662 Obchodného zákonníka implementovalo čl. 11 predmetnej smernice. Z rozhodnutia Súdneho dvora Európskej únie C - 48/16 vyplýva, že článok 11 ods. 1 Smernice 86/653 sa má vykladať v tom zmysle, že sa vzťahuje nielen na prípady úplnej nerealizácie zmluvy uzatvorenej medzi zastúpeným a treťou osobou, ale tiež na prípady čiastočnej nerealizácie tejto zmluvy, teda že sa nedosiahne predpokladaný objem obchodov alebo že táto zmluva nebude trvať predpokladaný čas. V bode 47 Súdny dvor Európskej únie konštatoval, že skutočnosť, že zmluva o obchodnom zastúpení ukladá zástupcovi povinnosť vrátiť pomernú časť svojej provízie v prípade, že zmluva uzavretá medzi zastúpeným a treťou osobou sa zrealizuje iba čiastočne, nemožno v zásade považovať za „odchýlenie v neprospech obchodného zástupcu“ v zmysle článku 11 ods. 3 Smernice č. 86/653. Naopak, táto povinnosť je v súlade s ustanoveniami článku 11 ods. 1 a 2 tejto smernice. V ďalšom obsahu odôvodnenia predmetného rozhodnutia Súdny dvor konštatoval, že článok 11 ods. 1 prvá zarážka Smernice 86/653 sa má vykladať v tom zmysle, že nárok na províziu obchodného zástupcu môže zaniknúť tiež v prípade, ak zmluva uzavretá medzi zastúpeným a treťou osobou sa čiastočne realizuje. Je však potrebné spresniť na jednej strane, že povinnosť vrátiť províziu musí byť striktné primeraná rozsahu nerealizovanej zmluvy. Povinnosť vrátiť pomerne vyššiu časť provízie, než bol rozsah nerealizovanej zmluvy, by v skutočnosti predstavovala odchýlenie v neprospech zástupcu, ktoré článok 11 ods. 3 Smernice 86/653 zakazuje.

13. Vzhľadom na uvedené závery bude úlohou súdu prvej inštancie posúdiť, či žalobcom uplatnený nárok na vrátenie alikvotnej časti ziskateľných provízií je v súlade s ust. § 662 Obchodného zákonníka a zároveň v súlade s výkladom čl. 11 Smernice č. 86/653/EHS, ktoré podal Súdny dvor Európskej únie v rozhodnutí C - 48/16.

14. Čo sa týka samotného žalobcom uplatneného práva na vrátenie vyplatených ziskateľných provízií a ich výšky, odvolací súd zdôrazňuje, že žalobca síce v žalobe uviedol, že si tento nárok uplatňuje, v žalobe bližšie špecifikovaný nie je, a teda nie je zjavné, z ktorých zrušených zmlúv si žalobca uplatňuje vrátenie alikvotnej časti ziskateľných provízií, z akého dôvodu došlo k zániku zmlúv s poukazom na ustanovenie vnútorných predpisov, ktoré upravujú konkrétnu rozvázovacia podmienku, v dôsledku ktorej dochádza k zániku nároku na vyplatenú províziu, teda neuviedol relevantné hmotnoprávne skutočnosti, na základe overenia ktorých by bol súd spôsobilý vo veci meritórne rozhodnúť. Žalobca tiež neuviedol spôsob, akým dospel ku konkrétnej výške alikvotnej časti ziskateľnej provízie, ktorú žiada vrátiť.

15. Odvolací súd v tejto súvislosti poukazuje na znenie § 132 ods. 1 CSP so zdôraznením, že pre úspech v sporovom konaní je nevyhnutné, aby strana sporu uniesla svoje dôkazné bremeno, teda dokázala pred súdom pravdivosť tvrdení o relevantných hmotnoprávnych skutočnostiach. Relevantné a rozhodujúce skutkové tvrdenia by mali byť obsiahnuté v žalobe, resp. v replike a duplike. Skutkové tvrdenia žalobcu v zmysle ust. § 150 ods. 1 CSP sú prostriedkami procesného útoku. Súdny v prípade, ak stranami uvádzané skutočnosti nie sú postačujúce na rozhodnutie vo veci, môžu podľa § 150 ods. 2 CSP požiadať strany sporu o ďalšie skutkové tvrdenia. Bude preto úlohou súdu prvej inštancie po vrátení veci na ďalšie konanie dať žalobcovi na vedomie potrebu špecifikácie ním uplatneného práva na vrátenie ziskateľných provízií s tým, že javí sa ako žiadúce konkrétne uviesť označenia zmlúv, ktoré boli zrušené, s označením dňa ich uzavretia, aj dňa zrušenia týchto zmlúv, dôvodu ich zrušenia s označením internej normy žalobcu, ktorá upravuje právo na vrátenie alikvotnej časti pre konkrétne zrušenie zmluvy a zároveň spôsob výpočtu výšky jednotlivých nárokov na vrátenie alikvotných častí provízií.

16. Čo sa týka žalobcom uplatneného práva na vrátenie vyplatených adaptačnej provízie a motivačnej provízie, s týmito sa súd prvej inštancie vypořiadal len ako s celkovým nárokom žalobcu na vrátenie provízie. Žiadané vrátenie týchto provízií je však potrebné právne posúdiť, teda je nevyhnutné sa najskôr vypořiadat' s tým, či tento nárok svojim charakterom predstavuje nárok na vrátenie provízií podľa § 662 Obchodného zákonníka alebo ide o iné „nepomenované“ dojednanie zmluvných strán obsiahnuté v zmluve o obchodnom zastúpení, na ktoré sa viaže rozvázovacia podmienka podľa § 36 ods. 2 Občianskeho zákonníka v spojení s § 1 ods. 2 Obchodného zákonníka, keďže právny úkon je nevyhnutné posudzovať podľa jeho obsahu. Vzhľadom na prijaté právne závery bude úlohou súdu prvej inštancie zaoberať sa aj tou skutočnosťou, či vrátenie plnej sumy vyplatených provízií (adaptačnej a motivačnej) nie je v rozpore s poctivým obchodným stykom podľa § 265 Obchodného zákonníka za situácie, keď je zjavné, že žalovaný nezotrval v zmluvnom vzťahu so žalobcom po celú určenú dobu 24 mesiacov a v tejto súvislosti strany konania uzatvorili tri po sebe nasledujúce zmluvy o finančnom sprostredkovaní pre pozíciu viazaný finančný agent. Súd prvej inštancie zvaží, či nie je potrebné vykonať vlastný výpočet alikvotnej časti týchto provízií so zreteľom na dĺžku trvania zmluvného vzťahu medzi stranami konania (do pozornosti rozsudok KS Prešov, sp. zn. 4Cob/54/2020, uznesenie KS Prešov, sp. zn. 2Cob/7/2019).

17. Čo sa týka postupu odvolacieho súdu v súlade s § 390 CSP, je potrebné konštatovať, že odborná a právna verejnosť zaujala k predmetnému ustanoveniu názor, že výkladom § 390 CSP je potrebné dospieť k záveru, že povinnosť odvolacieho súdu rozhodnúť o odvolaní po predchádzajúcom zrušení rozhodnutia a vrátení veci na nové rozhodnutie bude možné aplikovať iba vtedy, ak prvé zrušené rozhodnutie bolo rovnakej procesnej povahy (Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok, Komentár. Praha: C. H. Beck, 2016, 1306 s.). V prejednávanej príhode však súd prvej inštancie po prvýkrát rozhodol vo veci rozsudkom pre zmeškanie žalovaného (§ 273 CSP), neprihliadal na zistený skutkový stav a týmto rozhodnutím len sankcionoval žalovaného za nesplnenie povinností určených § 137 písm. a) CSP. Preskúmaným v poradí druhým rozhodnutím súd prvej inštancie o veci už meritórne rozhodol podľa § 212 a nasl. CSP. Tieto rozhodnutia sú teda inej procesnej povahy, každé z nich je možné vydať za splnenia odlišných procesných situácií, sú upravené odlišnými normami, odôvodnenie predmetných rozhodnutí obsahuje odlišné náležitosti a taktiež odlišne je upravená aj možnosť podania oprávneného prostriedku proti týmto rozhodnutiam.

18. Za situácie, že súd prvej inštancie, pokiaľ ide o predmetnú vec, dôsledne neskúmal skutočnosti relevantné na posúdenie žalobcom uplatnených nárokov, jeho záver o tom, že v predmetnom prípade došlo k naplneniu dôvodu zániku nároku na províziu obchodného zástupcu sa javí ako predčasný. Nesprávny procesný postup viedol k porušeniu práva na spravodlivý súdny proces. Odvolací súd preto rozsudok zrušil postupom podľa § 389 ods. 1 písm. b), c) CSP a vrátil vec súdu prvej inštancie na ďalšie konanie podľa § 391 ods. 1 CSP. Uplatnené odvolacie dôvody poukazujúce na nesprávne skutkové zistenia a nesprávne právne posúdenie vecí sú v danom štádiu opodstatnené.

19. Súd prvej inštancie v ďalšom konaní bude postupovať podľa vyššie uvedených intencií a následne vec právne posúdi a opätovne rozhodne o uplatnenom nároku (§ 391 ods. 3 CSP). V novom rozhodnutí o veci rozhodne súd prvej inštancie aj o trovách tohto odvolacieho konania (§ 396 ods. 3 CSP).

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ musí byť s výnimkou prípadov podľa § 429 ods.2 v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).